דעם
רב'ס טאָכטער
א העכסט שפּאַנענד־קער ראָמאַן פון דער אידישן לעבן אין מיטל־אלטער
פון לעאָ וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

— ניט מיין קינד איז שולדיק, נאָר איך. אויב זי איז א כישוף־מאַכערן, האָב איך איר דאָס אויסגעלערנט. איך האָב איר געהייסן דאָס אלץ צו טאָן, איך בין דער שולדיקער! נעמט מיך! אָבער שוינקט איר דאָס לעבן. איך האָב מיין צייט שוין אָפּגעלעבט, איך בין אלט און גרוי, זי אָבער נייט ערשט אויף דער וועלט. האָט רחמנות מיט איר.

די באַרטלאָזע נלחים זיינען אָבער ניט געריירט געוואָרן פון דער דאָזיקער רירנדער סצענע. זיי האָבן ארויסגעטראָגן זייער אורטייל, אז חנה'לע זאָל פאַרברענט ווערן אויף דעם שייטערהויפן און זיי האָבן איר געהייסן פון זאָל. חנה'לע האָט ארויסגיינדיק זיך געוועגט מיט איר פאָטער און זי האָט הויך געזאָגט א קאַפּיטל תהלים. די פרינצעסן איז געווען צופרידן. זי האָט טריאומפירט. אויף ארגוס איז געווען צופרידן און ער האָט אריינגעלאָכט אין זיך.

קאַפּיטל 18

דער טאָג וואָס חנה'לע האָט געדאַרפט הינגערטיקע ווערן, איז אין טירנא געווען א גרויסער יום־טוב. אלע ארבייטן סיי אין שטאָט און סיי אין די דערפער אַרום, זיינען אָפּגעשטעלט געוואָרן אלע געשעפטן און יערער איינער איז נעקומען אין שטאָט אריין און אלע האָבן זיך פאַראַמלט אויף דעם גרויסן מאַרק פּלאַץ, וואו דאָס פאַרברענען פון דער אידישער מיידל האָט געדאַרפט פאַרקומען פאַר אלעמענס אויגן.

פון אינדערפרי אז האָבן די גלעקער פון די נייַן קירכן אין טירנא פאַרקלונגען די שטאָט און דאָס קלינגען האָט זיך אָפּגעשלאָגן ווייס און ברייט, אַנגאַנדריק אומעטום, אז עס איז א "טאָג פון גערעכטיקייט", ווי די גלחים האָבן גערופן יעדן טאָג ווען אזא באַרבאַרישע הינריכטונג האָט געדאַרפט פאַרקומען.

דער צענטער פון דעם מאַרק איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין א גרויסן סטאַדיום, בייַנק זיינען געווען אויסגעשלאָגן פאַר דעם אלגעמיינעם עולם און רעזערווירט פאַר דער אריסטאָקראַטיע און פאַר די גלחים. פאַר דער פּרינצעסן, דעם קאַנצלער און דעם בישאָפּ, איז געווען צוגערייט א באַזונדער פּלאַץ, נאָענט צו דעם שייטערהויפן.

חנה'לע, וועלכע איז געלעגן אין איר פינסטערן קעלער. וואו זי האָט שוין אויפגעגעבן אלע האָפענונגען זיך ארויסצוראַטעווען פון איר פאַרפאַלגערס הענט, האָט נאָך ניט געוואוסט, אז זי לעבט אין יענעם טאָג איבער דער לעצטער שעה'ן פון איר לעבן. מען האָט איר נאָך ניט אָנגעזאָגט, אז דער אורטייל אויף איר וועט דורכגעפירט ווערן. אָבער ווען זי האָט דערהערט דאָס קלינגען פון די גלעקער, האָט זי פאַרשטאַנען, אז דער צייט איז נעקומען ווען זי דאַרף זיך אָפּגעזעגענען מיט דער ליבסטער וועלט.

האָט זי דאַמאָלסט באַדויערט וואָס איר לעבן ענדיקט זיך אזוי פרי? איז איר געווען א שאָד אוועקצוגיין פון דער וועלט איידער זי האָט נאָך איז דער ווירקלאַכקייט געלעבט אין איר?

אויף די דאָזיקע פראַגן וואָלט זי דאַמאָלסט זיכער ניט געענטפערט מיט איר פאַרקאַסטיש ביטערן געלעכטערל, מיט וועלכן זי האָט גלאַכט דורך דער נאָנצער צייט וואָס איר פּראַצעס איז אָנגענאָמען פאַר די גלחים מיט די פינסטערע פנים'ער. ניין, זי האָט גאָר ניט קיין מורא געהאַט פאַר דעם טויט, און עס האָט זי ניט געאַרט וואָס דער מלאך המות איז אזוי נאָענט צו איר. פאַרקערט, זי האָט אפילו אין דעם מקום נקמה א דערלייזונג פאַר אירע לידן און ניט זעלטן איז אין איר מוח דורכגעלאָפן דער געראַנק, אז ווען נאָט שיקט דעם טויט צו אלע מענשן, וועלכע זיינען געבוירן געוואָרן צו לידן און האָבן צרות, וואָלט דאָס נעווען די גליקלאַכסטע און בעסטע זאַך.

דאָס איינציקע וואָס עס האָט זי ניט געלאָזט איינרוהן, וואָס עס האָט איר פאַרשאַפן פיל שמערצן און געדריקט איר האַרץ, איז געווען די זאָרג פאַר אירע אומגלוקלאַכע עלטערן. זי האָט געוואוסט, אז איר געטרייער פאָטער וועט ניט קאָנען איבערלעבן דעם פאַרלוסט פון זיין איינציק קינד, און אז פאַר איר מוטער וועט עס איבער־הויפּט זיין שווער אָן איר צו לעבן. פאַר די אידן פון טירנא האָט זי זיך שוין וויינינקער געשראָקן, זי איז פון איר וועכטער אויף א קונציקן אופן געוואוירט געוואָרן, און די פרינצעסן האָט באַשלאָסן ניט צו טשעפּען די אידן אין זיך צופרידנשטעלן מיט דעם וואָס זי אליין וועט פאַרברענט ווערן. אָבער פון איר גרויסער שייניקייט האָט זי גאָר ניט פאַרלאַרן. אפילו אין די לאַיידער, אין וועלכע זי איז איצט געווען אָנגעטאָן: א שווארצן דיקן מאַנטל, מיט א שווארצן טוך איבער דעם קאָפּ, באַרועט און ניט געוואַשן זייט פילע טעג, האָבן אירע אויגן אַרויסגעלייכט און צוויי ליכטיקע שטערן און איר פּנים האָט געשיינט ווי די ליכטיקע זון. אפילו די גלחים און דיינער פון דער קירכע, וועלכע האָבן זי ארומגעשטעלט, האָבן זיך ניט געקאָנט אָפּוואונדערן פון איר אומגעוויינלאַכער שיינקייט.

איידער חנה'לע איז אַרויסגעפירט געוואָרן פון הויף האָט דער עלטסטער פון די קלויסטער גלחים נאָך געמאַכט א פאַרזוך זי איבערצוקעהרן צו דעם קאַטוילישן גלויבן, אָבער זי האָט זיך פון אים אָפּגעוועגדעט מיט פאַראַכטונג, צום שלוס האָט עס געמוזט איינזען, אז זיין מי אין אומזיסן, און ער האָט געהייסן אריינרופן די פירסטלאַכע סאַלדאַטן, וועלכע האָבן געוואַרט אויף דער צווייטער זייט פון דעם קלויסטער.

די סאַלדאַטן זיינען די אומגלקלאַכע חנה'לע באַפאַלן ווי די ווילדע חיות, זיי האָבן זי געריסן אהין און אהער, האָבן איר אָנגעטאָן שווערע קיטלן אויף די הענט און אויף די פיס. דאַן האָבן זיי זי ארויסגעוואָרפן אויף א גרויסן וואָגן און זיי האָבן זי געפירט צו דעם שייטערהויפן.

דער וואָגן מיטן קרבן פון ליבע איז געפאָרן איבער די גאַסן פון דעם גרויסן קלויסטער, וואו טויזנטער מענשן זיינען געווען פאַרזאַמלט. חנה'לע האָט פאַר זיך דערהערט קולות און גזרלערייען, די אויסרופן "כישוף מאַכערן", "פאַרראַטע אידישע", "שמוציקע יעזוס מערדערן" און נאָך אזעלכע ווערטער, מיט וועלכע די קריסטן אין פּילע לענדער באַנוצן זיך אויף נאָך היינט.

צוערשט האָט זי געקוקט אויף די די מאַסן מיט פאַראַכטונג, אָבער שפּעטער האָט זיך אין איר דערוועקט א געפיל פון רחמנות צו זיי.

— וואָס זיינען זיי שולדיק? —

האָט זי זיך אליין געפרעגט. זיי זיינען דאָך ווי די בחמות וואָס וויינען ניט אנדערש. אזוי זיינען זיי דער־ציינן געוואָרן.

מען האָט זיי איינגעלעדט, אז דער איז דער ערגסטער, אז ער איז א טייוול אין דער געשטאַלט פון א מענטש. זיי גלויבן אין דעם, זיי האָבן גלויבן אין זייערע גלחים, וועלכע זיינען פאַרפינסטערער. זיי זיינען פאַנאַטישע גלויביקע אין וואָס זיי טאָר אין מוז. מען זיי פאַר דעם מוחל זיין.

עס קאָן זיין, אז ווען די מאַסן וואָלטן געווען געוואוסט וואָס חנה'לע דיינקט ווען זיי, וואָלטן זיי זי געווען באַהאַנדלט מיט רחמנות. זיי האָבן

קאַלנאַריער נאַטיצן

מיט גרעטע דייוויס איז געווען צו נאַסט אין קאַלגאַרי אויפן וועג אהיים קיין וואַנקאָווער פון א רייזע איבער צפון אלבערטא.

* * *

דער יום כפור טאָנץ אין קאָמיוניטי האַל איז געווען א גרויסער דערפאָלג. אַן עולם פון איבער פיר הונדערט איז אַנוועזנד געווען. דער טאָנץ איז דורכגעפירט געוואָרן אונטערן אויספיזיכט פון דעם אידישן רעליף קאָמיטעט. 275 דאָלאַר איז געשאַפן געוואָרן פאַר פּרי־לאַנטראָפּישע צוועקן.

פאַלגנדע זיינען געווען די קאַנווי־נערס. מרס. י. מאַרקס און מרס. חוה בושייקין. דער קאָמיטעט וועלכער האָט זיי ארויסגעהאָלפן איז באַשטאַנען פון די פאַלגנדע פרויען: מרס. ל. ב. קע־טשין, ס. שולמאַן, ס. יאַפּע, ראַבינאָ־וויטש און פון ה. וו. בעלקין, מ. מאַר־קוס, א. גראַבערמאַן און י. ווינער.

* * *

מר. דוש. הארט איז אָפּגעפאָרן קיין מזרח קאַנאַדע וועגן געשעפט אָנגעלע־גענהייטן. ער וועט באַזוכן מאָנטרעאַל.

* * *

מר. א. בושייקין און ל. פּאַפּערני, פון קאַלגאַרי און מר. מאַלקאָוו פון רעדוישיינע, זיינען אָפּגעפאָרן צו דער "טרו סטאָרי" קאָנפערענץ קיין טאָ־ראָנטאָ, וואָס ווערט אָפּגעהאַלטן הייַנ־טיקע וואָך. מר. פּאַפּערני וועט פון טאָראָנטאָ אָפּפאָרן קיין ניוריאָרק וואו ער וועט פאַרברייגגען א קורצע צייט מיט זיינע נאָענטע קרובים און נאָכדעם וועט ער זיך צוריקקערן קיין קאַלגאַרי. מר. בושייקין און מר. מאַלקין וועלן באַלד נאָך דער קאָנפערענץ צוריקקערן זיך אהיים.

(זיי האָבן אלע פאַרבראַכט שבת'דיקן טאָג אין וויניפּעג. מר. פּאַפּערני האָט אויסגענוצט זיין טאָג אין וויני־פּעג פאַר א גוטן צוועק — ער האָט גע־לייזט עטלאַכע דאָלאַר פאַר דעם גע־פּלאַנטן "פּראָליק" וואָס דאַרף פאַרקו־מען אין קאַלגאַרי. זיי זיינען אָפּגע־פאָרן פון וויניפּעג שבת פאַרנאַכט מיט דער סי. ען. אר.)

* * *

דער ערשטער צוזאַמענקומען פון מר־טער פאַראַיין פון פרי־שול, היינטיקן מעזאָן, וועט זיין אין דער פאָרמע פון א טיי וואָס וועט פאָרקומען אין דער היים פון מרס. ל. פּאַפּערני.

* * *

צווישן די אידישע סטודענטן וועל־כע זיינען אָפּגעפאָרן שטודירן אין אַל־בערטא אוניווערסיטעט אין עדמאָנ־טאָן, זיינען: מיס מאַזאַ גאַלדבערג, מערי בעלקין און מערי יאַפּע; און ראָ־בערט בערקאָף, וויליאַם עפּשטיין, סיי־מאָן פּאַסטערנאַק און דוש. סמאָלענ־סקי.

* * *

ביישטייערונגען פאַר וויני־פּעגער אינסטיטוציעס

"דאָס אידישע וואָרט".

חשוב'ע הערן:

איך שיק אייך דריי דאָלאַר ($3.00) און בעט אייך אזוי גוט זיין איבערגע־בען דאָס געלט צום מושב זקנים. איך דאַנק אייך.

מיט אכטונג,

דוש. זייצאָוו, מעלוויל, סאַסק.

——(::)——

ווערטער רעדאַקטאָר: —

אין נאָמען פון דער אידישער־קהלה פון מעלוויל, סאַסק., שיק איך אייך א טשעק אויף $20.15. זייט אזוי גוט און פאַרטיילט דאָס געלט, ווי פאָלגט: צום בית יתומים $6.85; מושב זק־נים $6.50 און מאָונט כרמל קליניק $6.80. מיר דאַנקען אייך פאַראויס.

מיט אכטונג,

דוש. זייצאָוו, סאַסק.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE BLADDER TROUBLES RHEUMATISM
#4067 THE P

פאַר איבער דריי פערטל יאָרהונדערן זיינען דאָד'ס קידני פּילס געווען דער אנערקענטער מיטל פאַר רוקנווייטיק, רומאַטיזם, בלאָטער טראַבלס און פילע אַנ־דערע קראַנקהייטן, פאַראורזאַכט דורך שלעכטע קידנים. צו באַקומען פון אלע דילערס פאַר 50 סענט. אָדער 6 באַקסעס פאַר $2.50. אָדער דירעקט פון די דאָד'ס מעדיסין קאָ., לימיטעד, טאָראָנטאָ 2. ביים דערהאַלטן די סומע,

רוקחי'ס
כשר
נייעפּעט*
עס פּלוטשט עס טאַכט

א פיור וועדישעטייבל פּראָדוקט צום פרייען, קאָכען און באַקען

נעשמאַק, נעזונד אוו. לייכט צום פאַרדייען. עבריגיס עס צום בראָטען פלייש, פישיקן, צו מאַכען לאַטקעס. פראַיען פּאַפּייאַס, און אַנדערע פלייזיגע מאַכלים, ווי אויך פאַר מיכיגע מאַכלים, ווי פּרייגלען פיש.

פראַיען אייער, ד. ד. ג.

צו באַקומען אין אלע גראָסערס

I. ROKEACH & SONS, Inc.
Brooklyn, N. Y.

קרובים געזוכט

די פאַלגנדיקע ווערן געזוכט פון זייערע קרובים אין אייראָפּע און אין אַנ־דערע לענדער. באַקאַנטע פון די געזוכ־טע, אָדער די געזוכטע אליין, ווענן העפלאַך בעבעטן זיך אָפּרופן און שריי־בען צום איר. אימיגראַנטן הילף פאַר־איין, 4226 סט. לאָראַנס בלוד., מאָנ־טרעאַל, אַפּרוינדניק זיך אויפן נומער וואָס שטייט ביי דער זייט.

16158. יעראָמיאַ דזשיינקאָב מאַנקאַ, פון וואַנקאָווער, ב. ק. געבאָרן אין אַפּאַר־לע, פּוילן, ווערט געזוכט פון זיין שוועסטער, שיינדל מאַנקאַ. בעט דעם ברודער זאָל אויף איר רחמנות דאַנקען איר העלפן אין איר שווערער לאַגע.

17629. פיינע־לאַה סילווער און איר שוועסטער בריינדל, די טעכטער פון לייבוש דעם סטאַליער, מיט צוויי יאָר צוריק אין מרס. ד. סילווערס אדרעס געווען: 1142 קאָלגייט עוועי., ניו־יאָרק, ווערט געזוכט פון זייער ברודער ישראל בארענהיים פון וואַרשע, וועלכער גע־פינט זיך שוין העכער א יאָר אין מאָנ־טרעאַל.

17682. פּנחס ראַכלין און נוטע צור קערמאַן, זיינען אָנגעקומען מיט א יאָר 7-6 צוריק אין קאַנאַדע מיט זייערע פאַמיליעס דורך בעסאַראַביע פון מאָגי־לעוו־פּאָדאָלסק, ווערן געזוכט דורך ראָ־בערט פאָלק, וועלכער געפינט זיך אין ניו־יאָרק, נ. י., 127 דזשאַנסאָן עווע.

17783. יהודה פּאַגעל פון מאָנטרע־אַל, זוכט זיין זון פרידריך פּאַגעל, גע־באָרן אין זשאַבע גאַליציע, זיין לעצטער אדרעס איז געווען 17 רוע האַרוויי פּאַ־ריזש 13. האָט שוין פון אים א לייַנגע־רע צייט קיין ברוין ניט און איז זייער אומרואיק.

71197. מרס. מ. קאופמאַן, לעצטער אדרעס עפּפּלאַנייד עווע., מאָנטרעאַל, ווערט געזוכט פון איר מוטער, שיינע פענצאַוו. פון קאַנאַטאַפּ רוסלאַנד. האָט שוין א לאַנגע צייט פון איר קיין ברוין ניט. בעט רחמים זיך אָפּרופן.

17792. סעם שנייַדער, לעצטער אד־רעס 50-102 95טע סטריט עדמאָנטאָן, אלטאַ. ווערט געזוכט פון זיין שוואָגער, כאַצקל ניקלבערג פון פּאַלטאַווא, איז ניט זיכער אז ער וואוינט נאָך היינט אין עדמאָנטאָן, בעט זיין אדרעס.

17793. שלמה־הירש בן שבתי עמא־נועל, געפינט זיך אין מאָנטרעאַל, טאָ־ראָנטאָ אדער וויניפּעג, פון 1914 יאָר, פון דער היים א סטאַליער, ווערט גע־זוכט פון זיין שוועסטער שיינע עמאַנו־על, פון דריסע, ווייטבסקער גוב., גע־פינט זיך איצט היימלאָז אין פּאַלטאַווע, רוסלאַנד, אין זייער א קריטישן צו־שטאַנד.

17786. י. פישער, לעצטער אדרעס 134 פּאַוערס סט., וויניפּעג, ווערט גע־זוכט פון זיין קוזינע שרה פישער, א היימלאָזע פון פּראַסקוראָוו, געפינט זיך אין קישענעוו, רומעניע.

17802. דזשייקאָב יאַסעס, לעצטער אדרעס, 933 פּרינצעס עווע., וואַנקאָ־ווער, ב. ק. ווערט געזוכט פון זיין שוואָגער וואָלף שור פון אושפּאָל, לי־טע. דאַרף האָבן זיין אדרעס צוליב זייער א ווייכטיקן ענין.

17802. פ. ה. יאַסעס, לעצטער אד־רעס: 484 סט. קעטהרין, וועסט, מאָנ־טרעאַל. ווערט געזוכט פון זיין שוואָגער וואָלף שור פון אושפּאָל, ליטע.

17808. הענרי בלומענפעלד 41 יאָר שטאַמט פון בראַילאַ, רומעניע, לעצטער אדרעס, 30 יוסמין סט., מאָנטרעאַל, א פּאַטאַגראַפער, ווערט געזוכט פון זיין מוטער, אַנאַ בלומענפעלד פון פּאַריזש, פראַנקרייך, איז זייער אומרואיק פון זיין ניט שרייבן.

17811. מענדל קאַלערשטיין און פרוי, פאַני, מיט זייערע קינדער: עלא, בעלא און אַנאַ, אָפּגעפאָרן פון טאָמאַ־שאָוו, פּוילן, קיין קאַנאַדע אין 1920, שטאַמען פון כאַרקאָוו, ווערן געזוכט פון פרוי ראָזא סקורניק, וועלכע האָט געוואוינט אין כאַרקאָוו אויף מאַריאַ־סקע נאַס נו. 9. געפינט זיך איצט אין בוענאָס איירעס, אַרגענטינע, בעט זיך אָפּרופן.

17812. עטל שומאַן און אירע ברי־דער איזראַעל און איציק פאַנער, לעצ־טער אדרעס: 421 סט. אורבין סט., מאָנטרעאַל, ווערן געזוכט פון זייער שוועסטער — מ. פאַנער־שווערע, גע־פינט זיך איצט אין אָדעס, האָט ניט געהערט פון זיי פון פאַר דער מלחמה און פאַרלאָרן יעדע פאַרבינדונג.

דאָס אידישע וואָרט

פּראָספּעריטעט און גוטע צייטן.

טעלעפאָן 52-213

The Israelite Press Ltd.

165 Selkirk Ave., East — Winnipeg

1 טאָג
נ. פּ. פאַרטנאַי
מענערזשער
"נעדיינקט! אז מיר קאָנען אייך געבן באַרענונג אויב איר פאַר דריי קליינינג לאַנגט, אין אלע אייערע — אָדער פאַרבן
PERTH DYE WORKS LTD. 37 266

בעסטער מיטל צו פאַרענירן זויערן מאָגן

זויערער מאָגן, אומפאַרדייאַונג, נעז, דאָס זיינען סימנים וואָס באַווייזן, נעוויינלאַך, בלויז איין זאַך, אינערפּרעס וועגן דער־הויפן, פון מאָגן. זיינען אינערסימפּטאָמס נעוואָרן, צופיל זויערקייט מאַכט די שפּייז זויער אין מאָגן אין אינגעוויי.

דער מיטל צו קאָרעגירן אינערפּרעס זויער־קייט אין מיט אַן אלקאַלי. די בעסטע פאָרמע פון אלקאַלאַי פאַר דעם צוועק, איז פּיליפּס' מילק אָף מאַגנעזיאַ. נעמט כלומר א פּולע לעפל פון דער דאָזיקער ניט־שעראַלאַכער, כמעט טעם'לאָזער פּרעפּאַראַציע אין א גלאַס וואַסער. עס אַרבעט מאַכעניטאַל. דער מאָגן ווערט זיס. איר זייט ווידער מונטער אין פינף מינוט צייטן. אייער האַרץ־כרענונג, גע, קאָפּווייטיקן, נורעפיס אדער אומפאַרדייאַונג איז פאַר־שוואונדן!

וויייסט פון פּיליפּס' מילק אָף מאַגנעזיאַ אין איר זייט פּאַטר פון די גראַבע מיטלען אויף שטענדיק. דאָס איז דער אנערקענטער מיטל — דער געזונדער מיטל צו אלקאַלייזירן דעם סיסטעם. צו אַפּשאַפן די ווייקקנגען פון אר־בערלעכן אין דער ווירקונגען פון אר־בערלעכן אין דער ווירקונגען פון אר־בערלעכן אין דער ווירקונ